

Brdon julistus, 6. lokakuuta 2021

Me, Euroopan unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden johtajat, Länsi-Balkanin johtajia kuullen sekä alueellisten ja kansainvälisten sidosryhmien läsnä ollessa, olemme tänään todenneet seuraavaa:

1. EU vahvistaa varauksettoman tukensa Länsi-Balkanin eurooppalaiselle tulevaisuudelle ja pitää myönteisenä Länsi-Balkanin kumppanien sitoutumista eurooppalaiseen tulevaisuuteen, joka on molemminpuolisen strategisen etumme mukaista ja yhteinen strateginen valintamme. EU vahvistaa olevansa sitoutunut **laajentumis**prosessiin ja noudattavansa asiaan liittyvissä, kumppaneiden uskottaviin uudistuksiin perustuvissa päätöksissä oikeudenmukaista ja tiukkaa ehdollisuutta ja omien ansioiden periaatetta. Aiomme tehostaa yhteistä sitoumustamme edistää alueen poliittista, taloudellista ja sosiaalista muutosta, ja panemme merkille Länsi-Balkanin edistymisen. Lisäksi muistutamme, että on tärkeää, että EU voi pitää yllä ja syventää omaa kehitystään sekä varmistaa valmiutensa integroida uusia jäseniä.
2. Länsi-Balkanin kumppanit toistavat olevansa sitoutuneita **eurooppalaisiin arvoihin ja periaatteisiin** sekä tarvittavien uudistusten toteuttamiseen, koska se on niiden omien kansalaisten edun mukaista. EU on tyytyväinen siihen, että Länsi-Balkanin kumppanit vahvistivat olevansa sitoutuneita **demokratian ensisijaisuuteen, perusoikeuksiin ja -arvoihin sekä oikeusvaltioperiaatteeseen** ja pyrkivänsä edelleen korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan sekä hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien, sukupuolten tasa-arvon ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien tukemiseen. Näiden sitoumusten uskottavuus riippuu tarvittavien uudistusten tarkoituksenmukaisesta toteuttamisesta sekä näyttöön tuloksista, joita tuetaan selkeällä ja johdonmukaisella yleisöviestinnällä. Voimaantunut **kansalaisyhteiskunta** ja **riippumaton ja moniarvoinen media** ovat demokraattisen järjestelmän keskeisiä osatekijöitä, ja kannatamme ja tuemme niiden roolia Länsi-Balkanilla.

3. EU on alueen ylivoimaisesti **läheisin kumppani, suurin investoija ja tärkein lahjoittaja**. Kumppanien on **tunnustettava kattavasti** tämän tuen ennennäkemätön laajuus ja kirjo ja **tuotava se esiin julkisessa keskustelussaan ja viestinnässään**.
4. **EU:n tuki** kytketään jatkossakin konkreettiseen edistymiseen oikeusvaltion rakentamisessa ja sosioekonomisissa uudistuksissa sekä kumppaneiden valmiuteen noudattaa eurooppalaisia arvoja, sääntöjä ja normeja.
5. EU antaa täyden tukensa Länsi-Balkanin kumppaneiden uudelleen vahvistamalle sitoutumiselle osallistavaan **alueelliseen yhteistyöhön ja hyvien naapuruussuhteiden lujittamiseen**, myös EU:n jäsenvaltioiden kanssa. On tärkeää panna täytäntöön kahdenväliset sopimukset, mukaan lukien Prespan sopimus Kreikan kanssa ja hyviä naapuruussuhteita koskeva sopimus Bulgarian kanssa, vilpittömässä mielessä ja konkreettisin tuloksin. Tarvitaan lisää määrätietoisia toimia, joilla edistetään **sovintoa** ja alueellista vakautta ja joilla pyritään löytämään ja panemaan täytäntöön lopullisia, osallistavia ja sitovia ratkaisuja kumppaneiden **kahdenvälisiin kiistoihin** ja avoimna oleviin **kysymyksiin**, joita niillä on menneisyyden perintönä, sekä ratkaisematta oleviin kadonneiden henkilöiden tapauksiin ja sotarikoskysymyksiin noudattaen kansainvälistä oikeutta ja vakiintuneita periaatteita seuraantokysymyksiä koskeva sopimus mukaan lukien.
6. Tuemme täysimääräisesti Belgradin ja Pristinän välistä vuoropuhelua ja muita Länsi-Balkanin alueellisia kysymyksiä varten nimetyn **EU:n erityisedustajan** toimia ja odotamme osapuolten edistyvän konkreettisesti keskinäisten suhteidensa täydellisessä normalisoinnissa, joka on välttämätöntä koko alueen vakauden ja kehittymisen kannalta ja sen varmistamiseksi, että ne voivat kumpikin jatkaa eurooppalaisella tiellään.

Covid-19

7. **Covid-19-kriisin** vakava vaikutus yhteiskuntiimme ja kansantalouksiimme jatkuu edelleen. Se korostaa **läheisen ja todellisen kumppanuutemme** tarpeellisuutta ja siitä koituvia hyötyjä. EU on yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa seissyt koko pandemian ajan Länsi-Balkanin rinnalla ja myöntänyt alueelle terveydenhuoltoon liittyvää ja sosioekonomista tukea ennätykselliset **3,3 miljardia** euroa tähän mennessä. Länsi-Balkanin kumppanit osallistuvat tiiviisti EU:n aloitteisiin, kuten terveysturvakomiteaan, varhaisvaroitusjärjestelmään, vihreisiin kaistoihin ja sopimukseen lääketieteellisten vastatoimien yhteishankinnasta. EU on valmis parantamaan edelleen rokotteiden, diagnostiikkojen ja hoitomuotojen saatavuutta, varmistamaan tulevien kriisin paremman **ennakoitavuuden** ja vahvistamaan **kykyä selviytyä** niistä.
8. EU panee myös merkille **arvokkaan tuen, jota Länsi-Balkanin kumppanit ovat antaneet** pandemian aikana toisilleen ja EU:lle. Tämä kuvastaa sitä solidaarisuutta ja keskinäistä tukea, johon EU perustuu. Tätä yhteistyötä ja koordinoitua olisi jatkettava tulevaisuudessa, myös elpymisen kaikissa vaiheissa.
9. EU aikoo jatkaa Länsi-Balkanin määrätietoista tukemista **erityisesti rokotetoimitusten suhteen**. EU ja sen jäsenvaltiot ovat toimittaneet Länsi-Balkanille eri kanavien kautta **2,9 miljoonaa** rokoteannosta, ja toimitukset jatkuvat. EU tukee kaikkien kumppanien rokotussuunnitelmia auttaakseen saavuttamaan EU:n tasoa vastaavan keskimääräisen rokotuskattavuuden vuoden 2021 loppuun mennessä.

Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelma

10. Johtajien Zagrebin huippukokouksessa esittämän kehotuksen johdosta EU laati **talous- ja investointisuunnitelman** ja suuntaviivat **vihreän toimintasuunnitelman** toteuttamiseksi Länsi-Balkanilla. Suunnitelmassa esitetään **merkittävä investointipaketti, jolla saadaan käyttöön noin 30 miljardia euroa** aluetta varten seuraavien seitsemän vuoden aikana. Pakettiin sisältyy 9 miljardia euroa avustusrahoitusta ja 20 miljardia euroa investointeja uuden Länsi-Balkanin takausjärjestelyn avulla. Talous- ja investointisuunnitelman mahdollisten vaikutusten maksimointi edellyttää, että Länsi-Balkanin kumppanit toteuttavat päättäväisesti taloudellisia ja sosiaalisia uudistuksia ja vahvistavat oikeusvaltioperiaatetta. Talous- ja investointisuunnitelma voi vauhdittaa pitkällä aikavälillä alueen vihreää sosioekonomista elpymistä ja kilpailukykyä, tukea sen vihreää ja digitaalista siirtymää, edistää kestäviä yhteyksiä, alueellista yhdentymistä ja kauppaa ja tehostaa siten myös yhteistyötä ja lähentymistä EU:n kanssa, EU:n ilmastotavoitteet mukaan lukien.
11. Olemme tyytyväisiä siihen, että äskettäin hyväksyttiin **IPA¹ III -välineen** täytäntöönpanoa koskeva oikeudellinen kehys, joka on edelleen alueen ja myös talous- ja investointisuunnitelman tärkein rahoitustuen lähde. Komissio aikoo ehdottaa vuoden 2021 liittymistä valmistelevan tukivälineen puitteissa 600 miljoonan euron investointipakettia Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelman täytäntöönpanoa varten IPA III -ohjelmasuunnittelukehyksen ja täytäntöönpanosääntöjen mukaisten menettelyjen mukaisesti. Yhdessä heinäkuussa ehdotettujen 500 miljoonan euron kanssa talous- ja investointisuunnitelman täytäntöönpanoa varten saataisiin näin ollen yhteensä **1,1 miljardia** euroa vuoden 2021 loppuun mennessä.

¹ Liittymistä valmisteleva tukiväline (IPA).

12. Panemme merkille Länsi-Balkanin johtajien sitoumuksen panna kaikilta osin täytäntöön **vihreä toimintasuunnitelma** ja olemme tyytyväisiä siihen liittyvään toimintaohjelmaan. Vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti toimintasuunnitelma on keskeinen tekijä siirryttäessä kohti **nykyaikaisia, hiilineutraaleja, ilmastonmuutoksen kestäviä ja resurssitehokkaita** talouksia kiertotalouden potentiaalın vapauttamiseksi, saastumisen torjumiseksi ja jätehuollon parantamiseksi. Sen onnistunut toteuttaminen edellyttää alueen vahvaa sitoutumista. On ehdottoman tärkeää keskittää toimet oikea-aikaiseen ja tehokkaaseen hiilestä irtautumiseen uusiutuvien tai vähemmän hiili-intensiivisten polttoaineiden käytön avulla. Energiaturvallisuus olisi myös asetettava etusijalle, energialähteiden ja -reittien monipuolistaminen mukaan lukien. EU tukee edelleen aluetta vihreän toimintasuunnitelman toteuttamisessa ja hiilen hinnoittelupolitiikan kehittämisessä EU:n hiilirajamekanismin (CBAM) puitteissa muun muassa teknisen ja rahoitusavun keinoin.
13. Talous- ja investointisuunnitelma tarjoaa uusia mahdollisuuksia parantaa **yhteyksiä** niiden kaikissa ulottuvuuksissa niin Länsi-Balkanin alueen sisällä kuin EU:n kanssa. EU tukee edelleen osallistavaa **alueellista yhteistyötä**. Länsi-Balkanin johtajien on toteutettava lisää määrätietoisia toimia voidakseen **lunastaa lupauksensa yhteisten alueellisten markkinoiden luomisesta** Sofiassa vuonna 2020 pidetyssä Berliinin prosessin huippukokouksessa sovitun mukaisesti. Tämä auttaa alueen etenemistä sen eurooppalaisella tiellä ja tuottaa konkreettista hyötyä kansalaisille ja yrityksille. Alueen sosioekonomisen elpymisen vauhdittamiseksi ja talous- ja investointisuunnitelman mukaisista investoinneista koituvien hyötyjen maksimoimiseksi on ehdottoman tärkeää hyödyntää osallistavan alueellisen taloudellisen yhdentymisen tarjoamat mahdollisuudet. Koko alueen vahva sitoutuminen on tarpeen, jotta asiaankuuluvat alueelliset neuvottelut saadaan pikaisesti päätökseen.
14. EU ja Länsi-Balkan sopivat tehostavansa toimia, joiden tavoitteena on **edistää Länsi-Balkanin markkinoiden yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin**. Talous- ja investointisuunnitelma tarjoaa tältä osin vankan perustan alueen markkinoiden yhdentämiseksi EU:n sisämarkkinoihin, erityisesti rajatylittävien maksujen (SEPA), teollisuustuotteiden ja kulutustavaroiden, verkkokaupan ja tullin alalla.

15. **Kestävä liikenne on yksi EU:n ja Länsi-Balkanin taloudellisen ja sosiaalisen yhdentymisen kulmakivistä.** On ensisijaisen tärkeää jatkaa liikenneyhteyksien kehittämistä niin alueen sisällä kuin EU:n kanssa, jotta voidaan parantaa liikennepalvelujen tehokkuutta ja turvallisuutta ja saavuttaa vihreän ja kestävä liikunnan tavoitteet erityisesti **rautateiden ja sisävesiväylien yhteyksien alalla.**

Olemme kestävien yhteyksien osalta tyytyväisiä äskettäin hyväksytyihin rautatie- ja tieliikennettä, liikenneturvallisuutta, liikenteen helpottamista ja vesiliikennettä koskeviin **liikenneyhteisön toimintasuunnitelmiin.**

16. Ottaen huomioon alueellisen verkkovierailusopimuksen onnistunut täytäntöönpano ja maksuttoman verkkovierailujärjestelyn käyttöönotto Länsi-Balkanilla 1. heinäkuuta 2021, olemme tyytyväisiä verkkovierailua koskevaan etenemissuunnitelmaan, jossa vahvistetaan edellytykset ja selkeät tavoitteet **verkkovierailumaksujen alentamiseksi EU:n ja Länsi-Balkanin välillä.**

17. Kannatamme ajatusta **EU:n ja Länsi-Balkanin välisistä vihreistä rajanylityskaistoista** ja tuemme sen käytännön soveltamista kaikilla asianomaisilla rajoilla siten, että vaadittuja EU:n säännöstöä ja menettelyjä noudatetaan täysimääräisesti.

18. Tänään käynnistetään erityinen **Länsi-Balkanin alueen innovaatiota, tutkimusta, koulutusta, kulttuuria, nuorisoa ja urheilua koskeva toimintaohjelma – "Länsi-Balkanin innovaatio-ohjelma".** Sillä edistetään tieteellistä huippuosaamista ja alueen koulutusjärjestelmien uudistamista, luodaan nuorille uusia mahdollisuuksia ja autetaan ehkäisemään aivovuotoa. Odotamme mielenkiinnolla sen toimintasuunnitelman pikaista täytäntöönpanoa.

Poliittinen ja turvallisuusyhteistyö

19. Toimiminen yhdessä EU:n kanssa on selvä merkki kumppaneidemme strategisista linjauksista. Sen vuoksi toistamme odottavamme, että kumppanit syventävät edelleen yhteistyötä **yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP)** alalla, edistyvät konkreettisesti ja kestävästi tavoitteessa **yhtyä täysin EU:n ulkopoliittisiin kantoihin ja toimivat niiden mukaisesti**, kansainvälisillä foorumeilla esitetyt kannat mukaan lukien. Tämä on tärkeä osa niiden eurooppalaista tietä. Panemme tyytyväisinä merkille, että eräät kumppanit ovat jo **sovittaneet lainsäädäntönsä kaikilta osin yhteen** kaikkien YUTP-alan päätösten ja julkilausumien kanssa, ja kannustamme niitä toimimaan näin jatkossakin. EU on valmis vahvistamaan edelleen **poliittista vuoropuhelua** YUTP-asioissa.
20. EU:lla ja Länsi-Balkanilla on useita yhteisiä **turvallisuushaasteita**, jotka vaativat koordinoituja toimia. Sovimme vahvistavamme yhteistyötä keskeisissä turvallisuuskysymyksissä, myös **operatiivisella tasolla**, Sofian prioriteettiagendan nojalla tehdyn työn pohjalta. Kumppanimme lupaavat osoittaa sitoutumisensa yhteiseen turvallisuuteemme ja kehittää edelleen tehokkaita välineitä Länsi-Balkanin sisäistä yhteistyötä varten. Ne ovat osoittaneet sitoutuneisuutensa YUTP:hen osallistumalla EU:n operaatioihin, ja aiomme työskennellä yhdessä jatkaaksemme niiden valmiuksien ja suorituskykyjen kehittämistä erityisesti Euroopan rauhanrahaston avulla. EU aikoo tehostaa toimiaan myös esimerkiksi avaruusalalla ja sotilaallisen liikkuvuuden alalla helpottaakseen siviili- ja sotilaallisen avun pääsyä alueelle pandemioiden ja luonnonkatastrofien yhteydessä.
21. Aiomme vahvistaa yhteistyötä puuttuaksemme **disinformaatioon** ja muihin **hybridiuhkiin**, joiden takana ovat erityisesti kolmansien maiden toimijat, jotka pyrkivät heikentämään alueen eurooppalaisen tulevaisuuden kehittymistä. EU ja Länsi-Balkan vahvistavat yhteistyötä, joka liittyy **selviytymiskyvyn kehittämiseen, kollektiivisen kyberturvallisuutemme ja kyberdiplomatian parantamiseen** sekä **strategisen viestintämme** vaikutuksen lisäämiseen.
22. Annamme kumppaneillemme tunnustusta niiden muuttoliikkeen alalla toteuttamista jatkuvista toimista ja rakentavasta **yhteistyöstä**, jotka ovat tuottaneet selkeitä tuloksia. **Muuttoliikkeen hallinta on yhteinen haaste**, jota EU:n ja Länsi-Balkanin on käsiteltävä yhdessä, toimien läheisessä kumppanuudessa.

23. Muuttoliikkeeseen liittyvien haasteiden alalla tekemämme yhteistyö on osoittautunut arvokkaaksi, ja sitä kehitetään edelleen. EU on valmis jatkamaan toimiaan **ja vahvistamaan tukeaan soveltamalla räätälöityä ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa**. Painopisteinä olisi oltava turvapaikkajärjestelmien parantaminen, muuttajien salakuljetuksen ja laittoman maahanmuuton torjuminen, palauttamismenettelyt, rajaturvallisuus, tietojenvaihto ja vastaanottokapasiteetti. Kumppanien olisi myös jatkettava työtä palauttamisjärjestelmien parantamiseksi, mukaan lukien takaisinottosopimusten tekeminen keskeisten lähtömaiden kanssa. Palautuksia koskevaa keskinäistä yhteistyötä syvennetään, ja olemassa olevien järjestelmien ja käytettävissä olevien kanavien käyttö maksimoidaan. Yhteistyötä olisi tehostettava myös Frontexin, Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston ja Europolin kanssa. Loput Frontexin asemaa koskevat sopimukset olisi tehtävä viipymättä.
24. Ottaen huomioon **Afganistanin tilanteen vakavuus** EU tekee tiivistä yhteistyötä kaikkien kumppaniensa kanssa, Länsi-Balkan mukaan lukien, vastatakseen kehittyviin haasteisiin ja koordinoidakseen tarvittaessa yhteisiä ratkaisuja.
25. **Terrorismi, radikalisoituminen ja järjestäytynyt rikollisuus** ovat edelleen vakavia turvallisuusuhkia EU:lle ja koko alueelle. Kehotamme vahvistamaan entisestään terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden vastaista yhteistyötä, terrorismin rahoituksen ja radikalisoitumisen ehkäisemisen mukaan lukien. Toteamme jälleen, että on tärkeää toteuttaa määrätietoisia toimia, joilla puututaan vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, erityisesti **ihmiskauppaan, ihmisten salakuljetukseen, rahanpesuun, huumekasvien viljelyyn ja huumausainekauppaan**.
26. EU on täysin sitoutunut ehkäisemään pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitonta kauppaa ja laitonta kuljettamista kaupallisessa tarkoituksessa, ja se jatkaa Länsi-Balkanin tukemista tällä alalla, muun muassa ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan Länsi-Balkanin etenemissuunnitelman puitteissa.
27. Yhteisiä etujamme edistääksemme ilmaisemme olevamme valmiit **elvyttämään ja parantamaan säännöllistä poliittista vuoropuhelua alueen kanssa**. Tältä osin olemme tyytyväisiä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousten säännölliseen järjestämiseen. Odotamme mielenkiinnolla seuraavaa huippukokousta, joka pidetään vuonna 2022.

28. EU:n ja Länsi-Balkanin on työskenneltävä yhdessä, jotta voimme vastata sukupolveamme määrittäviin tehtäviin. Suhtaudumme myönteisesti Länsi-Balkanin aloitteisiin, joilla edistetään pohdintoja **maanosamme tulevaisuudesta**. Olemme edelleen sitoutuneita kuuntelemaan kaikkia eurooppalaisia kysymyksissä, jotka ovat tärkeitä meille kaikille – kansalaisten ja vapauksien suojeleminen, vahvan ja elinvoimaisen taloudellisen perustan kehittäminen, vihreän ja digitaalisen siirtymän edistäminen, oikeusvaltio, oikeudenmukainen ja sosiaalinen Eurooppa, Euroopan selviytymiskyvyn vahvistaminen sekä Euroopan globaali johtoasema.
29. Panemme tyytyväisinä merkille, että Länsi-Balkanin kumppanimme yhtyvät edellä esitettyihin kohtiin.
-